

Enl Byalängd för Grangärde socken, 1628 - 1650, Kjell Vadfors, sid 65.

"Olf Mattsson slog sig på tidigt 1600-tal ned i Dalarna, mellan Stora Tuna och Grangärde. Magnus Abraham Sahlstedt skriver på sid 81 i Stora Tuna Minnes-Döme: Rämsbyn skal blifwit först bebygd; Skolande ett åhrtal på en vägg anskrifvit, af 1612. Hammar och Hyttestellet ska blifvit anlagt af then så kallada gamlasta Räms Gubben Olof, hwars Son Göran Olson äntå mera i anseende komit; theraf at han en stor och grott, som man säger, Man til kropps skiepelsen, men eljest therjemte en stadig, förmögen och anseelig Bergsman warit. Til tekn hwaraf han förmenes haft 24 hion och 5 werkhästar i dagelig arbetsrörelse. Brodern till Göran, Erik Olson, som för Räms Erik är ökend, har satt sin bopåle wid Räms-Ohrnäs;..."

Utdrag från Släktforskaren, nr 55, 1995, utgiven av Västerbergslagens Släktforskare.

RÄMSKUNGENS URSPRUNG.

(Släktforskaren nr 35)

Rämskungens, Göran Olssons, fader var som bekant den så kallade Rämsgubben Olof Mattsson. Denne var född 1566 i Grangärde Kyrkby och son till en Matts Halfvarsson, född omkring 1540 i Kyrkbyn. Flera syskon till Olof Mattsson är kända, nämligen Pehr Mattsson, född 1572, som flyttade till Broby vid Sunnansjö, Matts Mattsson, född 1586, blev nybyggare vid Stensbo Noret, Erich Mattsson, född 1593, kom till Lågnäset vid Sunnansjö, samt Halfvard Mattsson, född 1595, som blev kvar på sin faders gård i Kyrkbyn.

Vad beträffar Olof Mattssons hustru, dvs Rämskungens mor, är förhållandena något mer komplicerade. Kyrkoböckerna ger endast upplysningen att hon hette Sara, och att hon avled 1655, begravd Midsommardagen.

Hennes ålder uppges i dödboken till 95 år, vilket helt uppenbart är orimligt, emedan hennes yngsta dotter är född så sent som 1617. Modern kan inte ha varit 57 år när dottern föddes. Sara synes istället ha varit född omkring 1570.

Man kan då fråga sig vem denna Sara var. Vad beträffar hennes efternamn är tyvärr uppgifterna motstridiga. Enligt ett tingsprotokoll ifrån Stora Tuna den 25 oktober 1642, gällande ett jordebyte mellan Olof Mattsson och hans svåger Anders Hansson i Laxsjön år 1634, uppges Anders Hansson ha varit gift med Olof Mattssons hustrus syster. Vidare berättas att Olof Mattssons hustru hade arvejord i Floda, Stora Tuna. Vi vet att Anders Hanssons hustru hette Gertrud Hindrichsdotter, född 1587, och att det på 1580-talet fanns en Hindrich Erichsson i Floda. Härav följer att Olof Mattssons hustru skulle ha hetat Sara Hindrichsdotter och varit född i Floda.

På tinget den 26 maj 1682 i Tuna begärde Göran Olsson laga uppbud på arv efter sin moder. Här uppges hon dock ha hetat Sara Hansdotter. Hon skulle i så fall istället ha varit syster till Anders Hansson i Laxsjön, vilken vi vet kom ifrån Östansbo vid Ludvika. Då är det dock svårt att förklara Saras arvsrätt i Floda. Sannolikt rör det sig om en felskrivning, och att hennes rätta namn ändock var Sara Hindrichsdotter.

Sara hade varit gift tidigare, innan hon ingick äktenskap med Olof Mattsson. Vid det ovan nämnda tinget i Tuna 1682 begärde Göran och Erich Olofssöner vid Råmen även uppbud på sina halvbröders arvejord i Råmen, Laxsjön och Floda. Dessa halvbröder synes ha varit Matts Erichsson Bryggare i Slättberg vid Orsa, Erich Erichsson i Näs, Huseby socken och Sörmland, Östen Erichsson, länsman i Uleå, Finland, samt Anders Erichsson vid Storslätten. Den sistnämnde var född 1602.

Av ett tingsprotokoll ifrån Gagnef 1643 framgår att Göran Olsson också hade en halvsystem, Brita Erichsdotter. Hon var född 1595 och blev gift med Olof Larsson i Norrbo, Grangärde.

Återstår då att svara på frågan vem som var Saras förste man.

Härvidlag ger domböckerna från Gagnef besked. Vid tinget den 6 december 1643 krävde nämligen Göran Olsson vid Råmen, på sin moders och halvsyskons vägnar, avrad för 1/4 i Östens hemman i Bröttjärna. Saras förste man hette således Erich Östensson och kom ifrån Bröttjärna.

Av flera uppbud på ting i Gagnef framgår att Erich Östensson hade flera syskon, bl.a. Matts Östensson, bosatt i Bröttjärna, Nils Östensson, som kom till Stimmerbo i Norrbärke samt Pehr

Östensson, bosatt i Halvarsbenning i Norberg. Enligt uppgifter i Årliga Räkningen för Gagnef fanns därutöver syskonen Hans och Olof Östenssöner. Fadern var en Östen Arfvidsson, född omkring 1525, troligen i Bröttjärna. Han synes i sin tur ha varit son till Arfvid Nilsson och haft bröderna

Jon och Engelbrekt Arfvidssöner.

Erich Östensson och Sara Hindrichsdotter torde ha gift sig omkring 1595. Man vet ej säkert var de bodde, eftersom Erich Östensson ej påträffats i några skattelängder. Han kan ha bott i Floda, men det mest sannolika är dock att han var nybyggare vid Råmen, och som sådan åtnjöt skattefrihet, och således ej infördes i skattelängderna. Han skulle i så fall ha varit den förste som

slog sig ner vid Råmen. Erich Östensson torde ha avlidit omkring 1610, och något år därefter gifte änkan Sara om sig med Olof Mattsson från Grangärde Kyrkby. Från detta senare äktenskap är tre barn kända, nämligen Erich Olsson, född 1615 och bosatt vid Råms Örnäs, Göran Olsson, Råmskungen, född 1616 och bosatt i Råmsbyn samt Margareta Olsdotter, född 1617 och gift med Pehr Olsson i Grangärde Kyrkby. Eventuellt kan det ha funnits ytterligare två barn, Anders och Matts Olssöner, bosatta i Vika socken. Dessa sistnämnda omnämnes i ett tingsprotokoll från Tuna den 4 maj 1685, då Göran Olsson får laga fasta på deras arvsandel i Floda.

Råmskungens, Göran Olssons, fader var som bekant den så kallade Råmsgubben Olof Mattsson. Denne var född 1566 i Grangärde Kyrkby och son till en Matts Halfvarsson, född omkring 1540 i Kyrkbyn. Flera syskon till Olof Mattsson är kända, nämligen Pehr Mattsson, född 1572, som flyttade till Broby vid Sunnansjö, Matts Mattsson, född 1586, blev nybyggare vid Stensbo Noret, Erich Mattsson, född 1593, kom till Lågnäset vid Sunnansjö, samt Halfvard Mattsson, född 1595, som blev kvar på sin faders gård i Kyrkbyn.

Vad beträffar Olof Mattssons hustru, dvs Råmskungens mor, är förhållandena något mer komplicerade. Kyrkoböckerna ger endast upplysningen att hon hette Sara, och att hon avled 1655, begravd Midsommardagen. Hennes ålder uppges i dödboken till 95 år, vilket helt uppenbart är orimligt, emedan hennes yngsta dotter är född så sent som 1617. Modern kan inte ha varit 57 år när dottern föddes. Sara synes istället ha varit född omkring 1570.

Man kan då fråga sig vem denna Sara var. Vad beträffar hennes efternamn är tyvärr uppgifterna motstridiga. Enligt ett tingsprotokoll ifrån Stora Tuna den 25 oktober 1642, gällande ett jordebyte mellan Olof Mattsson och hans svåger Anders Hansson i Laxsjön år 1634, uppges Anders Hansson ha varit gift med Olof Mattssons hustrusyster. Vidare berättas att Olof Mattssons hustru hade arvejord i Floda, Stora Tuna. Vi vet att Anders Hanssons hustru hette Gertrud Hindrichsdotter, född 1587, och att det på 1580-talet fanns en Hindrich Erichsson i Floda. Härav följer att Olof Mattssons hustru skulle ha hetat Sara Hindrichsdotter och varit född i Floda.

På tinget den 26 maj 1682 i Tuna begärde Göran Olsson laga uppbud på arv efter sin moder. Här uppges hon dock ha hetat Sara Hansdotter. Hon skulle i så fall istället ha varit syster till Anders Hansson i Laxsjön, vilken vi vet kom ifrån Östansbo vid Ludvika. Då är det dock svårt att förklara Saras arvsrätt i Floda. Sannolikt rör det sig om en felskrivning, och att hennes rätta namn ändock var Sara Hindrichsdotter.

Sara hade tidigare varit gift med Erich Östensson. De torde ha gift sig omkring 1595. Man vet ej säkert var de bodde, eftersom Erich Östensson ej påträffats i några skattelängder. Han kan ha bott i Floda, men det mest sannolika är dock att han var nybyggare vid Råmen, och som sådan åtnjöt skattefrihet, och således ej infördes i skattelängderna. Han skulle i så fall ha varit den förste som slog sig ner vid Råmen. Erich Östensson torde ha avlidit omkring 1610, och något år därefter gifte änkan Sara om sig med Olof Mattsson från Grangärde Kyrkby. Från detta senare äktenskap är tre barn kända, nämligen Erich Olsson, född 1615 och bosatt vid Råms Örnäs, Göran Olsson, Råmskungen, född 1616 och bosatt i Råmsbyn samt Margareta Olsdotter, född 1617 och gift med Pehr Olsson i Grangärde Kyrkby. Eventuellt kan det ha funnits ytterligare två barn, Anders och Matts Olssöner, bosatta i Vika socken.

Källa: Kjell Vadfors 770 14 Nyhammar.